

(tropidosaurus algira) ἢ ὁ γογγύλος (gongylus ocellatus) τῆς τάξεως τῶν σαυροειδῶν (sauria), τὸ ὅποιον ὠνομάσθη οὕτως ἐκ παρομοιώσεως τῆς λείας τοῦ ἐπιδερμίδος πρὸς τὸν λίθον ἀκόνη (ιδ. ΜΣτεφανίδ. ἐν Λαογρ. 9 (1926) 448) πολλαχ. : Γνωμ.

Ἄν σὲ φάγῃ τὸ ἀκονάκι, | τὸ τσαππὶ καὶ τὸ φτυγαράκι
(τὸ ἀκονάκι θεωρεῖται πολλαχοῦ κατὰ λαϊκὴν πρόληψιν δηλητηριώδες. Πβ. ΝΠολίτ. Παροιμ. 1,389 καὶ 2,572) ΑΒαλαωρ. Ἔργα 3,251 (ἐκδ. Μαρασλ.). Συνών. ἀκόνι 4.
3) Οἷδημα τῶν ἀδένων βουβωνικῶν ἢ μασχαλιαίων Ζάκ. Σάμ. 4) Παιδιά, κατὰ τὴν ὁποίαν κυνηγᾷ ὁ εἰς τὸν ἄλλον μὲ ἱμάντα δερμάτινον Στερελλ. (Αἰτωλ.) [**]

ἀκονᾶς ὁ, Προπ. (Ἀρτάκ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀκόνι.

Ὁ ἔχων ὡς ἐπάγγελμα τὸ ἀκονίζειν, ἀκονιστής, τροχιστής : Ἄσμ.

Θέ μου, καὶ νά 'ν' ὁ Κωσταντᾶς 'ς τὴν κλίνῃ νὰ κοιμᾶται,
νά 'χῃ καὶ τὸ σπαθάκι του 'ς τοῦ ἀκονᾶ τ' ἀκόνι.

Συνών. ἀκονιστής, τροχιστής.

ἀκονάστρα ἡ, Πόντ. (Οἶν.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀκονῶ, δι' ὃ ιδ. ἀκονίζω, καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -άστρα.

Ἀκόνη ἔντροχος. Συνών. ιδ. ἐν λ. ἀκόνι 1.

ἀκόνη ἡ, ἐνιαχ. ἀκόφ' Κυδων.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀκόνη.

Ἀκόνι 1, ὃ ιδ.

ἀκονητός ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀκονατέ Τσακων.

Τὸ μεσν. ἐπίθ. ἀκονητός.

Ἡκονημένος : Ἐνταῖ ἡ γυναῖκα ἔγ' ἔχα γροῦσσα ἀκονατὰ (αὐτὴ ἡ γυναῖκα ἔχει γλῶσσαν ἠκονημένην. Ἐπὶ γυναικὸς φλυάρου). Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Σίφν.

ἀκόνι τό, ἀκόνιν Κύπρ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Πόντ. (Οἶν.) ἀκόνι κοιν. καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) ἀκόφ' Ἡπ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) Λέσβ. Σάμ. ἀκόν' Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) ἀκούνι Καλαβρ. (Καρδ. Μπόβ.) 'κόνι Ἡπ.

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἀκόνιον.

1) Ἀκόνη, θηγάνη, σκληρὸς λίθος, συνήθως τὸ ὄρυκτὸν σμύρις, ἐφ' οὗ ἀκονίζουσιν διάφορα τέμνοντα ἐργαλεῖα, μαχαίρας, ξυράφια κττ. κοιν. καὶ Πόντ. (Οἶν. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) : Περνάω τὸ ξυράφι 'ς τ' ἀκόνι. Τὸ μαχαίρι δὲν τὸ πιάνει τ' ἀκόνι κοιν. || Φρ. Τ' ἀκόνι δὲν παίρνει φουρνέλλα (ἐπὶ τοῦ μάτην μεταχειριζομένου βίαν κατὰ ἰσχυροῦ) Λακων. Βγάζει ἀπ' τ' ἀκόνι ἢ τρώει τ' ἀκόνια (ἐπὶ φιλοπόνου κερδαίνοντος ἐντίμως καὶ ἀπὸ ἐλαχίστου) Πελοπν. Δῶσ' μου νὰ φάω! — Ἀκόνια! (πῆγαινε νὰ φάς ἀκόνια, δὲν ἔχω τίποτε νὰ σοῦ δώσω!) Πελοπν. (Ἀρκαδ.) Φάε ἀκόνια τώρα! (ἐπίπληξις πρὸς ἀτυχήσαντα εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ ἐξ ἰδίας ὑπαιτιότητος) Πελοπν. (Ἀρκαδ. Κορινθ.) Μεταφ. ἐπὶ ὀδόντων καὶ γλώσσης : Τὰ δόγκια μου ἐγίνησαν ἀκόνιν 'πὺ τὰ λάχανα Κύπρ. Ἐχει γλῶσσα ἀκόνι (εἶναι ὀξύς τὴν γλῶσσαν. Πβ. Πινδ. Ὀλυμπ. 6,82 «δόξαν ἔχω τιν' ἐπὶ γλώσσῃ ἀκόνιας λιγυρᾶς») Ζάκ. Πβ. ἀκονίζω. Συνών. ἀκονάστρα, ἀκόνη, ἀκονιά, ἀκονιστήρι, ἀκονίστρα, ἀκονόρροιστος,

λαδ ἀκονο. Πβ. καὶ ξυράφακονο. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀκόνι Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Ἀκόνια Κάρπ. Κρήτ. β) Ἡ γῆ ἢ περιέχουσα λίθους χρησιμοποιουμένους ὡς ἀκόνια Στερελλ. (Λεπεν.) 2) Προχειρότατον ἔδεσμα, ζωμὸς ἀποτελούμενος ἐκ μείγματος ἐλαίου, ὄξους, ἄλατος καὶ ὀριγάνου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐμβάπτουν τὸ ψωμί των Πελοπν. (Σουδεν). Διὰ τὴν σημ. πβ. ἀκονοζούμι. 3) Οἷδημα τῶν ἀδένων βουβωνικῶν ἢ μασχαλιαίων Ρόδ. Συνών. ἀκονάκι 3. β) Ἐξάνθημα μέλαν ἐπὶ τῆς ρίζης τοῦ ὠτὸς Νάξ. 4) Ὁ ὄφις ἀκονάκι 2, ὃ ιδ., Ἡπ. Πελοπν. (Κόρινθ.)

ἀκονιά ἡ, Πελοπν. (Καλάβρυτ.) ἀκονιά Στερελλ. (Αἰτωλ.).

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀκόνι.

Ἀκόνι 1, ὃ ιδ.

ἀκονιάζω Λεξ. Βλαστ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀκόνι.

Καθίσταμαι σκληρὸς ὡς ἡ ἀκόνη, ἐπὶ ἄρτου : Τὸ ψωμί ἀκονιάζει. Ἀκονισμένο ψωμί.

ἀκονίζω, ἀκονῶ Ἄνδρ. Πόντ. (Κερασ. Οἶν. Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) κ. ἄ. ἀκονάω Πάρ. Πελοπν. (Καλάβρυτ. Κόρινθ.) ἀκονῶ Θράκ. Μακεδ. ἀκονάου Ἡπ. ἀκονοῦ Τσακων. ἀκονάου Σκόπ. ἀκονοῦ Λυκ. (Λιβύσσ.) ἀκονεῖω Κύπρ. 'κονῶ Ρόδ. Τήλ. 'κονεῖω Κύπρ. ἀκονίζω κοιν. καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) ἀκονίζου Κυδων. ἀκονίσω Καλαβρ. (Χωρίο Βουν.) 'κονίζω Αἰγίν. Ἀπουλ. (Καλημ.) Θράκ. (Σαρεκκλ.) Κύπρ. Προπ. (Ἀρτάκ.) Σύμ. Ρόδ. 'κονίζω Καλαβρ. (Μπόβ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀκονῶ. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

1) Μετβ. ἀκονῶ, θήγω, ὀξύω κοιν. καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) Πόντ. (Κερασ. Οἶν. Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) Τσακων. : Ἀκονίζω μαχαίρι - ξυράφι - ψαλίδι κττ. Ἐκόνεσα τὸ μαθαίρι μ' κ' ἐποίκ' ἀτο ξυράφιν Κερασ. Ἀκονάκα τὰ μαχαίρα γιὰ νὰ θύουν τὸν ἐριφο (ἀκόνησα τὸ μαχαίρι διὰ νὰ σφάξω τὸ ἐρίφιον) Τσακων. Κοφτατούρια ἀκονισμένα Μπόβ. || Παροιμ. φρ. 'Σ ἀκονισμένα σπαθιά ἔπρεσε (ἐπὶ τοῦ εἰς προφανῇ κίνδυνον περιτεσόντος) ΙΒενιζέλ. Παροιμ. 268, 12. Παροιμ. Κλιμένον κεφάλιν ἀκονημένον σπαθὶν 'κὶ κόφτει (ἐπὶ τοῦ διὰ τῆς ταπεινοσύνης τοῦ ἀποφεύγοντος κίνδυνον προερχόμενον ἐξ ἰσχυροῦ προσώπου) Κερασ. || Ἄσμ.

Πέντε μαθαίρικα μοντ-τωτὰ τραβέρσα 'κονισμένα,
μέσ' 'ς τὸ βλαντζίν μου νὰ μπηχτοῦν, δὲν στάσ-σουν βούλ-λαν
[αἶμαν

Κύπρ. Μεταφ. ἐπὶ ὀδόντων, γλώσσης καὶ γραφίδος : Φρ. Ἀκονίζω τὰ δόντια μου (ἐτοιμάζομαι νὰ φάγω ἀπλήστως) κοιν. Ἀκόνησε τὰ δόντια σου (εἰρωνικῶς πρὸς τὸν ἀναμένοντα εὐχάριστόν τι) σύνθηθ. Ἀκονίζω τὴ γλῶσσα μου (ἐτοιμάζομαι νὰ ὀμιλήσω μετ' εὐφραδείας ἢ μετὰ δριμύτητος) πολλαχ. Ἐχει τὴ γλῶσσα ἀκονισμένη (ἐπὶ εὐφραδοῦς ἢ γλωσσάλογου) πολλαχ. Ἀκονίζω τὴν πέννα μου (ἐτοιμάζομαι νὰ γράψω δριμύτως) Πελοπν. || Παροιμ.

Τὰν τὰν κοιλίαν εὐκαιρον καὶ δόντια ἀκονεμένα

(χορεύετε κοιλία κενὴ καὶ δόντια ἀκονισμένα. Σκωπτικῶς ἐπὶ γάμου ἢ ἄλλης διασκεδάσεως ἄνευ γεύματος ἢ ἐπὶ ἀνθρώπου πειναλέου ἐπιδεικνυομένου ὡς εὐπόρου. Τὸ τὰν τὰν πεποιημένον) Κερασ. Χαλδ. Ἡ χρῆσις τῆς λ. ἐπὶ τῆς γλώσσης καὶ ἀρχ. Πβ. Π. Δ. (Ψαλμ. 63,4) «ἠκόνησαν ὡς ρομφαίαν τὰς γλώσσας αὐτῶν» καὶ Πλουτάρχ. Λυσάνδρ.

καὶ Σύλλ. σύγκρ. 4,4 «ἀδοξον, ἄκραν γλῶσσαν ἠκονημένον» Μετοχ. ἀκονισμένους=πεπειραμένους Σάμ. Συνών. *τροχίζω*. β) Ἀμτβ. ἀκονῶ Τηλ.: *Κονᾶ ὁ μύλος* (ὅταν τελειώσῃ τὸ τεθὲν γέννημα καὶ στρέφονται αἱ μυλόπετραι χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ τι ἐντὸς διὰ νὰ ἀλέσουν). *Τραῦα κάτω καὶ κονᾶ ὁ μύλος καὶ ἂ τὸν χαλάσῃς* (ἦτοι θέσε ἐντὸς κριθὴν, σίτον κττ., διότι περιστρέφονται αἱ μυλόπετραι ἄνευ ἀλέσματος καὶ θὰ τὰς χαλάσῃς). 2) Ἐρεθίζω, ἐξάπτω Κύπρ.: Ἰσμ.

Ζατ-τίς ἐσεῖς γὰ λ-λόου μου ἤρτετε κονισμένοι, νὰ φάτε τὸ τδεφάλιν σας, βρὲ μαυροκαπημένοι (Ζατ-τίς=καθότι). 3) Κτυπῶ μὲ δυνατὰ κτυπήματα, δέρω Ἀπουλ.

ἀκόνισμα τό, ἀκόνημα Τσακων. ἀκόνεμαν Πόντ. (Κερασ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) ἀκόνισμα κοιν. ἀκόν'σμα Κυδων. κ.ἀ. ἀκόνισμαν Κύπρ. Πόντ. (Τραπ.) κόνισμα Θράκ. (Σαρεκκλ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀκονίζω*, παρ' ὁ καὶ *ἀκονῶ*. Διὰ τὸ ἀκόνημα πβ. Θησαυρ. ἐν λ.

Ἀκόνησις, τρόχισμα ἐνθ' ἄν.: *Ἀκόνισμα θέλει τὸ μαχαίρι κοιν. Μαχαίρια, ψαλίδια γι' ἀκόνισμα!* (φωνάζει ὁ πλανόδιος τροχιστής) Ἀθῆν.

ἀκονιστήρι τό, Λεξ. Περίδ. ἀκονιστήριον Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀκονίζω*.

Ἀκόνη, ιδίως ἡ ἔντροχος. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *ἀκόνι* 1.

ἀκονιστής ὁ, Ἀθῆν. — Λεξ. Περίδ.

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀκονίζω*. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ. Πβ. καὶ μεταγν. ἀκονητής.

Ὁ ἀκονίζων διάφορα τέμνοντα ἐργαλεῖα, μαχαίρια, ψαλίδια κττ. Συνών. ἀκονᾶς, τροχιστής.

ἀκόνιστος ἐπίθ. ἀκόν'τος Μακεδ. (Βογατσ.) ἀκόνετος Πόντ. (Χαλδ.) ἀκόνατε Τσακων. ἀκόνιστος Ἀνδρ. Βιθυν. Θράκ. (Σαρεκκλ.) Κύπρ. Πόντ. (Τραπ.) — Λεξ. Ἡπίτ. ἀκόν'στους Θράκ. (Κομοτ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀκονιστός < ἀκονίζω, παρ' ὁ καὶ *ἀκονῶ*, τοῦ ἀρκτικοῦ α προσλαβόντος σημ. στερήσεως διὰ τοῦ ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου. Πβ. ἀ- στερητ. 2 α. Τὸ ἀκόν'τος ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ἀκόνητος.

Ὁ μὴ ἀκονισθεὶς ἐνθ' ἄν.: *Μαχαίρι ἀκόνιστο Σαρεκκλ. Τὸ μαδαίριν ἐν' ἀκόνιστον τὸ' ἐν κόφκει Κύπρ.*

ἀκονίστρα ἡ, Πόντ. (Χαλδ.) ἀκονίστρα Πόντ. (Κερασ. Χαλδ.) — Λεξ. Κουμαν.

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀκονίζω*.

Ἀκόνη ἔντροχος. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *ἀκόνι* 1.

ἀκονοζούμι τό, Πελοπν. (Λακων.) ἀκουνουζούμ' Ἡπ.

Ἐκ τῶν οὐσ. *ἀκόνι* καὶ *ζουμί*.

1) Μελανωπὴ ἰλὺς σχηματιζομένη ἐπὶ τῆς ἀκόνης, ἐφ' ἧς ἐπιχέεται ἔλαιον, μετὰ τὴν τριβὴν τῶν ἀκονιζομένων ἐργαλείων Ἡπ.: *Τ' ἀκόν' βγάν' πουλὺ ἀκουνουζούμ'.*

2) Πρόχειρον καὶ εὐτελές τι ἔδεσμα ἐνθ' ἄν.: Παροιμ. φρ. *Βάλ' ἀβγά καὶ βούτυρο καὶ κὰν' ἀκονοζούμι* (παιγνιωδῶς

κατ' εὐτελισμὸν τοῦ δῆθεν ἀναξίου λόγου φαγητοῦ ἐξ ὧν καὶ βούτυρου) Λακων. *Βάλι τυρὶ καὶ βούτυρου καὶ φκειάσ' ἀκουνουζούμ'* (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Ἡπ.

ἀκονόπετρα ἡ, Θράκ. (Σηλυβρ.) Κρήτ. Σύμ. — Λεξ. Περίδ. ἀκοννόπιτρα Θράκ. (Κομοτ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. *ἀκόνι* καὶ *πέτρα*.

Λίθος σκληρὸς κατάλληλος πρὸς ἀκόνησιν: *Ἡῶρα μὴν ἀκονόπετρα 'ς τὸν ποταμὸ Κρήτ. Συνών. ἀκονόρροτσος* 1.

ἀκονόρροτσος ὁ, Κύπρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. *ἀκόνι* καὶ *ρότσος*.

1) Λίθος, ἐξ οὗ κατασκευάζουν ἀκόνην. 2) Ἀκόνη, ἐφ' ἧς ἀκονίζουσιν διάφορα τέμνοντα ἐργαλεῖα, μαχαίρας, ψαλίδια κττ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *ἀκόνι* 1.

ἀκόντετος ἐπίθ. Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *κοντετός < κον-τένω.

Ὁ μὴ βραχυνθεὶς: *Ἐφέκεν τ' ἔναν τὸ ποδάρ' τῇ τραπεζί' ἀκόντετον Τραπ.*

ἀκόντι τό, ἀμαρτ. ἀκόδι Κέρκ. (Ἀργυρᾶδ.) ἀκόντ' Ἡπ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. *ἀκόντιον*.

1) Ὁ κοντός, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπωθοῦν ἢ προωθοῦν τὰς λέμβους, ὅταν πλέουν εἰς ἀβαθὴ ὕδατα Ἡπ. Συνών. *κοντάρι, σταλίκι*. 2) Ἡ κώπη τοῦ μονοξύλου Κέρκ. (Ἀργυρᾶδ.)

ἀκοντιάς ὁ, Λεξ. Λάουνδ.

Ἐκ τοῦ μεταγν. οὐσ. *ἀκοντίας*.

Εἶδος ὀφιοειδοῦς κομήτου.

ἀκοντίζω (I) Κάλυμν.

Τὸ ἀρχ. *ἀκοντίζω*.

Προσβάλλω, κτυπῶ δι' ἀκοντίου: Ἰσμ.

Καὶ τὴν καρδιὰ τοῦ κάθε νεοῦ βαθρὰ τὴν ἀκοντίζουν (ἐνν. τὰ μάτια).

ἀκοντίζω (II) Ἡπ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἀκόντι*.

Ἀπωθῶ, προωθῶ λέμβον διὰ κοντοῦ, ὅταν πλὴρ εἰς ὕδατα ἀβαθῇ.

ἀκόντιο τό, ἀμαρτ. ἀκόδιο Κρήτ. κόδιο Κρήτ.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Ὁρειχάλκινον κοῖλον ἡμισφαίριον, σχήματος ἡλεκτρικοῦ κώδωνος καὶ διαμέτρου 15-18 δακτύλων, ὅπερ ἀναρτώμενον ἐκ τοῦ θόλου διὰ σιδηροῦ ἀναρτήρος καὶ πληττόμενον διὰ μικροῦ σιδηροῦ πλήκτρου, ὅταν ψάλλεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη κατὰ τὸ Πάσχα, χρησιμεύει ὅπως κρατῇ τὸν χρόνον εἰς τὸν ψάλλοντα.

ἀκόντυλος ἐπίθ. ἀμαρτ. ἀκόδαλος Νάξ. ἀκόδαονος Νάξ. (Φιλότ.)

Τὸ μεταγν. οὐσ. *ἀκόνδυλος*.

Ὁ ἄνευ κονδύλων, ἐπὶ δημητριακῶν καρπῶν ἐνθ' ἄν.: *Τὸ ἔννημα εἶναι ἀκόδαονο Φιλότ.*

